

Referințe gramaticale

1. SINTAXA

1.0. Generalități

Relațiile sintactice sunt privite aici noțional, fapt pentru care am inclus și un nivel zis „lexical” de realizare a relațiilor, tradițional neinclus în sintaxă.

Am considerat următoarele nivele de manifestare a relațiilor:

- **la nivel lexical**, prin cuvinte „pline” (adverbe, verbe etc., unele parțial gramaticalizate):

anterior, posterior, a preceda,...

- **în propoziție**, la nivelul sintagmei, prin:

prepoziții și locuțiuni prepoziționale

după, înainte de, de către, ...

- **la nivelul frazei**, între propoziții, prin:

conjunții și locuțiuni conjuncționale

că, pentru că, după ce,...

adverbe și locuțiuni adverbiale relative

unde, cum, de unde,...

pronume relative

ce, cine, cu ce, cu cine, care...

- **la nivel discursiv**, între fraze, prin:

adverbe, locuțiuni adverbiale, expresii diverse

apoi, după aceea, despre, cu toate acestea, în acest scop,...

Ex. Exprimarea relației de anterioritate-posterioritate

în prop.	<i>după</i> + GN-A.	<i>După antrenament, vin acasă.</i>
în frază	<i>După ce</i> + v. ₁ , vb. ₂ vb. ₁ , <i>după care</i> vb. ₂	<i>După ce fac antrenament, merg acasă.</i> <i>Fac antrenament, după care merg acasă.</i>
în discurs	vb. ₁ . <i>După aceea</i> vb. ₂ vb. ₁ . <i>După asta</i> vb. ₂	<i>Fac antrenament. După aceea merg acasă.</i> <i>Fac antrenament. După asta merg acasă.</i>

1.1. ENUMERAREA

1.2. EXCEPȚIA

1.3. LOCUL

1.4. TIMPUL

1.5. MODUL

1.6. MIJLOCUL ȘI INSTRUMENTUL

1.7. CAUZA ȘI CONSECINȚA

1.8. CONCESIA

1.9. IPOTEZA ȘI CONCLUZIA (condiția și consecința)

1.10. SCOPUL

1.11. RELAȚIA (limitarea sferei de referință)

1.12. TIPURI DE PROPOZIȚII (ENUNȚURI) DUPĂ SCOPUL COMUNICĂRII

1.1. ENUMERAREA (v. și 2.7.)

1.1.1. La nivelul sintagmei (în propoziție)

GN / adj.adv. + **și** + GN / adj. / adv. + vb: Fructele și legumele au multe vitamine.

Fructele sunt gustoase și sănătoase.

Ne putem vedea mâine și poimâine.

și + GN / adj. / adv. + **și** + GN / adj. / adv. + vb: Și fructele și legumele au multe vitamine.

Fructele sunt și gustoase și sănătoase.

Ne putem vedea și mâine și poimâine.

nici + GN / adj. / adv. + **nici** + GN / adj. / adv. + **nu** vb:

Nu-mi plac nici bomboanele, nici ciocolata.

Hotelul nu e nici urât, nici scump.

Nu ne-am văzut nici ieri, nici alaltăieri.

atât + GN / adj. / adv. / + **cât și** + GN / adj. / adv. + vb:

Îmi plac atât bomboanele, cât și ciocolata.

Beau cu plăcere cafeaua atât caldă, cât și rece.

Ne-am văzut atât săptămâna trecută, cât și acum două săptămâni.

nu numai + GN / adj.adv. + **ci și / dar și** + GN / adj. / adv. + vb

Îmi plac nu numai bomboanele, ci și ciocolata.

Cafeaua o beau cu plăcere: nu numai caldă, dar și rece.

Ne-am văzut nu numai săptămâna trecută, dar și acum două săptămâni.

pe lângă + GN-A. + (**mai**) + vb. **și** + GN: Pe lângă legume, (mai) mănâncă și carne.

1.1.2. În frază, între propoziții

vb₁ + **și** + vb₂: Un om sănătos mănâncă și doarme bine.

și + vb₁ + **și** + vb₂: Un om sănătos, și mănâncă bine, și doarme bine.

Îmi și place, îmi și displace.

Am și mâncat bine, am și băut.

Mi-a și plăcut, mi-a și folosit.

Îți voi și scrie, îți voi și telefona.

Trebuie și să mănânce, și să doarmă bine. (=să și mănânce, să și doarmă.)

nici nu + vb₁ + **nici nu** + vb₂

Un om bolnav, nici nu mănâncă bine, nici nu doarme bine.

Nici nu-mi place, nici nu-mi displace.

Nici n-am mâncat, nici n-am băut.

Nici nu-ți voi scrie, nici nu-ți voi telefona.

Nu trebuie nici să scrie, nici să telefoneze.

nu numai că + vb₁ + **ci și / dar și** + vb₂

Un om sănătos, nu numai că mănâncă bine, ci și doarme bine.

nu numai să + vb₁ + **ci și să / dar și să** + vb₂

Trebuie nu numai să scrie, dar și să telefoneze.

1.1.3. La nivelul discursului, între fraze

Pe deasupra,... / De asemenea,.. / În plus,...

Plouă de cinci zile. Pe deasupra, mai e și frig. (În plus mai e...)

Aș dori să vă cer niște cărți. De asemenea, vă rog să-mi dați și câteva explicații.

1.2. EXCEPȚIA (v. și 2.8.)

1.2.1. La nivel lexical (locuțiuni verbale)

a face excepție de la + GN-A: *Un singur caz face excepție de la regulă.*

a nu se referi la + GN-A: *Nu m-am referit aici la această problemă.*

a nu lua în considerare + GN-A: *Nu luăm aici în considerare aceste aspecte.*

1.2.2. La nivelul sintagmei, în propoziție

cu excepția / în afara + GN-G: *Cu excepția / În afara unui singur partid, ceilalți au fost prezente la dezbateri.*

fără / în afară de + GN-A: *Fără ajutorul tău, n-am reuși.*

În afară de un singur partid, ceilalți au susținut acest proiect.

fără + vb. Conj. / Inf. : *A plecat fără să ne anunțe. / A plecat fără a ne anunța.*

excepționând + GN-A : *Excepționând un singur partid, ceilalți au fost prezente.*

1.3. LOCUL

1.3.1. La nivelul sintagmei verbale sau nominale (în propoziție)

vb. + *în / la / pe / lângă / sub / (în)spre* + GN-A: *Banca este în grădină.*

Merg la mare.

Borcanul e pe raft.

Lângă universitate este o librărie.

Sub nuc e o bancă.

Camera mea dă spre grădină.

GN + *din / de la / de pe / de lângă / de sub / dinspre* + GN-A:

Banca din grădină e sub un nuc.

Clima de la mare e plăcută.

În borcanul de pe raft este miere.

Librăria de lângă universitate este bine aprovizionată.

Banca de sub nuc e locul meu preferat.

Camera dinspre grădină e a mea.

vb. + *deasupra / dedesubtul / înaintea / în fața / în spatele / în mijlocul / în centrul / în dreapta / la dreapta / în stânga / la stânga* + GN-G: *Deasupra biroului e un raft.*

Dedesubtul nostru este apartamentul nr.34.

În fața / înaintea intrării e o parcare.

În spatele blocului e o mică grădină.

În mijlocul parcului am văzut un chioșc.

În centrul orașului e o statuie.

La dreapta intrării e casa portarului.

GN + *dinaintea / din fața / din spatele / din mijlocul / din centrul / din dreapta / de la dreapta / din stânga / de la stânga* + GN-G:

Pune mașina în parcarea din fața / dinaintea intrării!

Așteaptă-mă în grădina din spatele blocului.

Chioșcul din mijlocul parcului era pentru fanfară.

Îmi place statuia din centrul orașului!

Căsuța de la dreapta / din dreapta / de la stânga / din stânga intrării e casa portarului.

vb. + *sus / jos / aici / acolo / aproape / departe / deasupra / dedesubt / înainte / în față / înapoi / în spate / în mijloc / în centru / în dreapta / la dreapta / în stânga / la stânga*

Sus pe deal e o cabană.

Jos la poalele dealului e o casă.

Sunt aici niște copii.

Aici, aproape e o farmacie.

Deasupra e un raft.
Dedesubt este apartamentul nr. 34.
În față e o parcare.
În spate e o mică grădină.
În mijloc am văzut un chioșc.
În centru e o statuie.
În dreapta/La stânga e o ușă.

GN + *de sus / de jos / de aici / de acolo / dinainte / din față / din spate / din mijloc / din centru / din dreapta / de la dreapta / din stânga / de la stânga*

Cabana de sus e casa pădurarului.
Casa de jos, din vale, a fost a bunicilor.
Copiii de aici cunosc regiunea.
Pune mașina în parcarea din față!
Așteaptă-mă la ușa din spate!
Chioșcul din mijloc era pentru fanfară.
Nu-mi place statuia din centru!
Ușa din dreapta e biroul meu.

1.3.2. În frază

vb₁ + *unde / de unde / oriunde / de oriunde* + vb₂: *Du-te unde vrei!*

Întoarce-te de unde ai venit!

Oriunde m-aș duce, mă plictisesc singur.

De oriunde vei fi, scrie-mi!

1.3.3. În discurs

În locul acela / Acolo / Aici / În partea aceea...

Există o plajă minunată la capătul satului. În locul acela / Acolo / Aici / În partea aceea, nu vine aproape nimeni.

De acolo, ... : Din București mi-au scris, dar au mers apoi la Iași. De acolo n-am primit nici o veste.

1.4. TIMPUL

1.4.1. Anterioritatea și posterioritatea

1.4.1.1. La nivel lexical (verbe, adjective)

a preceda + GN-A: *O liniște mare precedă, de obicei, furtuna.*

precedent: *În capitolul precedent, toate acestea au fost explicate.*

anterior: *În capitolul anterior toate acestea au fost explicate.*

trecut: *În anul trecut, n-am făcut concediu.*

următor: *Capitolul următor tratează alt aspect.*

viitor: *Săptămâna viitoare plecăm în munți.*

posterior / ulterior (+ GN-D.): *Înțelegerea s-a încheiat ulterior (tratativelor).*

astă-vară, astă-iarnă, astă-toamnă... = vara trecută, iarna trecută...: *Aastă-vară am fost la mare.*

astă-seară = în seara aceasta, deseară: *Aastă-seară n-am nici un program.*

1.4.1.2. La nivelul sintagmei, în propoziție

după + GN-A. + vb: *După examene, avem vacanță.*

peste...ore / zile / luni...+ vb: *Avem examen peste cinci zile.*

la vară / iarnă / anul... + vb: *La vară mergem la mare.*

vb₁ + *înainte de* + GN-A: *Învăț înainte de examen. / Înainte de examen, învăț.*

înainte de + vb. Inf.: *Învăț înainte de a da examen. / Înainte de a da examen, învăț.*

înaintea + GN-G: *Învăț înaintea examenului. / Înaintea examenului învăț.*

vb + *acum...ore / zile / luni*: *Am venit în România acum 3 luni. (moment)*

vb. + *cu...zile / luni / ani înainte*: *Am venit în România cu trei luni înainte. (moment)*

vb. + *de...zile / luni / ani...:* *Sunt în România de trei luni. (durată)*

1.4.1.3. În frază

după ce / imediat ce + vb₁ + vb₂: După ce dăm examenele, primim vacanță.
Imediat ce dăm examenele, primim vacanță.
o dată + vb₁ (Part.acordat) + vb₂: O dată examenele **terminate**, luăm vacanță.
vb₁ + *înainte să* + vb₂: Trebuie să învățăm înainte să dăm examenele.

1.4.1.4. În discurs

(mai) *întâi / prima dată* + vb₁, + *după aceea / apoi / pe urmă / după asta* + vb₂, + *la sfârșit / la urmă / în final* + vb₃: Întâi dăm examenele și după aceea primim vacanța.
Mai întâi citim poezia, apoi o repetăm și la sfârșit o spunem pe de rost.
Prima dată spălăm fructele, pe urmă le curățăm și la urmă le radem.

1.4.2. Simultaneitatea

1.4.2.1. La nivelul sintagmei, în propoziție

la + GN-A. + vb: la amiază, la cină, la aniversarea ta; Vii la cină?
de + GN-A. (nume de sărbători) + vb: De Anul Nou, veniți la noi!
în + dată calendaristică + vb: Sosim în 10 septembrie cu trenul.
la + dată istorică + vb: La 1 Decembrie se sărbătorește ziua națională a României.
în timp de / în vreme de + GN-A. + vb: În timp de noapte / Pe timp de noapte, folosiți farurile!
în timpul + GN-G. + vb: În timpul verii, mergem la bunici.
în cursul + GN-G. + vb: În cursul studiilor universitare, se dau multe examene.
vb. + *în același timp cu / deodată cu / o dată cu / simultan (cu)* + GN-A:
A sosit în același timp cu părinții mei.
A sosit deodată cu noi.
A sosit o dată cu primăvara.
Ploile au venit simultan (cu încălzirea vremii).

1.4.2.2. La nivelul propoziției, în frază

în timp ce / când / în momentul când / până când / până ce / cât timp + vb₁, vb₂
În timp ce învățăm, ne trebuie liniște.
Când te doare gâtul, nu mânca înghețată!
În momentul când am intrat pe ușă, suna telefonul.
Până când eu citesc, tu du-te la plimbare!
Până ce eu termin, tu stai liniștit!
Cât timp vei sta aici, te vei simți bine.

1.4.2.3. La nivelul frazei, în discurs

În timpul acesta / acela,...: Eu vreau să dorm. În timpul acesta, voi duceți-vă la plimbare!
În același timp...: Scriam o scrisoare. În același timp, ascultam și muzică.
În momentul acesta / acela,...: Ieșeam pe ușă. În momentul acela, a sunat telefonul.
Atunci...: Eram student. Atunci am cunoscut-o pe Maria.
Acum...: Fă cum îți spun!...Acum e bine!
Simultan...: Apeși ambreiajul și, simultan, schimbi viteza...

La unele substantive feminine „de timp”, forma subst. + -a are sens de simultaneitate (= *în timpul* + GN-G.). Aceste expresii pot avea și sens iterativ (= *în fiecare* + GN-A.):

dimineața = *în timpul dimineții, în fiecare dimineață*
ziua = *în timpul zilei, în fiecare zi*

1.4.3. Durata

fără cuvinte de legătură specifice: Am stat acolo 5 zile / două săptămâni / 4 ore.
prep. *în* + timp: În cinci minute termin și plec acasă.

loc. prep. + timp (*în*) timp de: În timp de 5 minute, termin. Timp de o oră n-a spus nimic.

Alte expresii:

totdeauna ≠ *niciodată*:

Mi-a plăcut *totdeauna* să mănânc.

Nu mi-a plăcut *niciodată* să mănânc singur.

tot timpul = *permanent* = *în permanență*: Lucrez *tot timpul* / *permanent* / *în permanență*
toată ziua, toată săptămâna, tot anul: Mă odihnesc *toată ziua*.

pentru / *pe* + timp:

Am venit în România pentru cinci ani.

Am venit în România pe cinci ani.

1.4.4. Aproximarea timpului

1.4.4.1. La nivel lexical (cu adverbe + timp):

aproximativ

Îmi trebuie aproximativ două zile ca să termin.

circa

Îmi trebuie circa două zile ca să termin.

cam

Îmi trebuie cam două zile ca să termin.

vreo

Îmi trebuie vreo două zile ca să termin.

1.4.4.2. La nivelul sintagmei, în propoziție

pe / *în jur de* + GN-A:

Voi veni pe la sfârșitul lunii, prin ultimele zile.

Voi veni în jur de Anul Nou.

în jurul + GN-G:

Voi veni în jurul Anului Nou. Voi veni în jurul lui 10 ianuarie.

1.4.5. Limitarea în timp

1.4.5.1. La nivelul sintagmei, în propoziție

de la + GN-A.... *până la* + GN-A:

Rămân la bunici de la Anul Nou până la ziua mea.

din + dată calend.... *până în* + GN-A:

Rămân acolo din 15 septembrie până în 20 ianuarie.

Voi sta în România din 1995 până în 1997.

1.4.5.2. În frază

de când + vb₁, *până (când / ce)* + vb₂: De când a venit și până (când) / până ce a plecat a vorbit
numai ea.

1.4.5.3. În discurs

De atunci,... / *Începând de atunci,...* / *Până atunci,...*

Am terminat toate examenele. De atunci, mă odihnesc tot timpul.

Până atunci, am învățat tot timpul.

1.4.6. Iterația (repetarea în timp)

1.4.6.1. La nivel lexical (cu adverbe și locuțiuni adverbiale):

periodic:

Periodic, îmi fac analizele medicale.

din când în când:

Fac gimnastică din când în când.

din...în...ore / zile / luni...:

Medicamentul trebuie luat din 4 în 4 ore.

(tot) la...ore / zile / luni...:

Medicamentul trebuie luat tot la 4 ore.

la interval de...ore / zile / luni...:

Medicamentul trebuie luat la interval de 4 ore.

la ficare...oră / ore / zi / zile...:

Medicamentul trebuie luat la ficare 4 ore.

uneori..., alteori...:

Uneori simt că mă doare capul. *Alteori* nu.

Câteodată:

Câteodată simt că mă doare capul.

de...ori (pe an / pe lună...) / *(într-un an / într-o lună...)* / *(în ficare an / în ficare lună...)*

Am antrenament de trei ori pe săptămână.

Am antrenament de trei ori într-o săptămână.

Am antrenament de trei ori în ficare săptămână.

în ficare zi = zi de zi = zilnic: Fac *zilnic* sport.

în fiecare săptămână = săptămână **de** săptămână = **săptămânal**
Săptămânal, merg la bazinul de înot.
în fiecare lună = lună **de** lună = **lunar**: Îmi trimite bani **lună de lună**.
în fiecare an = an **de** an = **anual**: Și-a făcut o regulă: **anual**, merge la munte.
lunea = în fiecare luni Lunea mă scol greu dimineața.
marțea = în fiecare marți: Marțea este ziua mea de cumpărături.

1.5. MODUL

1.5.1. Modul propriu-zis

1.5.1.1. La nivel lexical (cu adverbe și locuțiuni adverbiale)

<i>așa</i>	Scrive așa cum îți spun.
<i>ușor</i>	Ana învață ușor limbi străine.
<i>greu</i>	Nu-i greu de făcut.
<i>fluent</i>	Vorbește fluent două limbi.
<i>inginereste, românește</i>	Vorbesc românește .
<i>realmente, socialmente</i>	Sunt realmente obosit.
<i>pe neașteptate</i>	Musașirii au sosit pe neașteptate .
<i>în mod / într-un mod / fel + adj.</i>	Ea procedează într-un mod foarte original .
	Lucrurile se rezolvă într-un fel sau altul.
<i>în alt fel = altfel</i>	Mie mi-a vorbit într-un fel , ție în alt fel .

1.5.1.2. În frază

În acest fel, ... / Astfel, ...: Lucrează cât mai bine! **În acest fel**, vei fi apreciat.
Am verificat totul. **Astfel**, pot continua cercetarea.

1.5.2. Starea sau forma

1.5.2.1. La nivelul sintagmei, în propoziție

<i>sub formă + adj.</i>	Apa sub formă solidă se numește gheață.
<i>sub formă de + subst. A:</i>	Medicamentul acesta se găsește sub formă de soluție .
<i>în stare + adj.:</i>	Sănătatea lui a ajuns în în stare critică .
<i>în stare de + subst. A:</i>	Aseară a ajuns acasă în stare de ebrietate .
<i>în calitate de + subst. A:</i>	Vă vorbesc în calitate de părinte .
<i>a se folosi / a se utiliza / a fi considerat / a fi luat / a servi + drept / ca + subst. A</i>	Acest ceai se poate folosi drept medicament. Am fost luat drept străin , dar sunt român. Proiectul nostru a servit ca model altora.
<i>în curs de + subst. A:</i>	Cartea este în curs de apariție .

1.5.2.2. În discurs

Sub această formă, ... / În această stare, ... / În această calitate, ...
Și eu sunt părinte. **În această calitate**, vă înțeleg.

1.5.3. Cantitatea

1.5.3.1. La nivel lexical

<i>în cantitate mare / mică / ...:</i>	Zăpada a căzut în cantitate mare .
<i>în cantitate de...kg / litri...:</i>	Ploile au căzut în cantitate de 40 de litri/m² .
<i>în mare / mică...măsură:</i>	Drumurile au fost curățate în mare măsură .
<i>în proporție de...:</i>	Pădurile au ars în proporție de 10% .
<i>în parte = parțial:</i>	Unele sate au fost parțial afectate de inundații.
<i>în cea mai mare parte = în majoritate:</i>	Populația a fost în majoritate evacuată.
<i>în întregime = integral / complet:</i>	Localitățile au fost salvate în întregime .

în totalitate = total:

Cutremurul a distrus **complet / integral / în totalitate / total** autostrada.

în general:

Ninsorile vor fi **în general** slabe.

în procent de...:

Zona a fost acoperită de ape **în procent de 7%**.

mult ≠ puțin :

ează **foarte mult**.

atât... (cât...+ vb):

Am făcut **atât cât** am putut. Mai mult nu pot.

1.5.3.2. În discurs

În această cantitate,.../ În această proporție,...

De câteva zile cad 40 de litri / m² pe zi. **În această cantitate**, ploaia este deja periculoasă.

1.5.4. Progresia

1.5.4.1. La nivel lexical

progresiv

Starea sănătății ei se **ameliorează progresiv**.

treptat

S-a **însănătoșit treptat**.

încetul cu încetul

Puteți **învăța tot încetul cu încetul**.

pas cu pas

Am să te urmăresc **pas cu pas**.

an de an

Neîngrijită, clădirea se **degradează an de an**.

rând pe rând

tot mai + adj. / adv.

Rând pe rând veneau **tot mai mulți**.

din ce în ce mai

Fugea **din ce în ce mai repede**.

1.5.4.2. În frază

vb₁ + **pe măsură ce** + vb₂ :

Devenim mai înțelepți **pe măsură ce trece** timpul.

cu cât + vb₁ + **cu atât** + vb₂ :

Cu cât îmbătrânești, cu atât te faci mai zgârcit.

1.5.5. Comparația (v. și 2.10. Similitudinea)

1.5.5.1. Conformitatea

1.5.5.1.1. La nivel lexical (cuvinte și locuțiuni)

asemănător cu / similar cu / adecvat cu / potrivit cu / conform cu + GN-A:

Aceste specii sunt **asemănătoare unele cu altele**.

asemănător / similar / adecvat / potrivit / conform + GN-D:

Aceste specii sunt **asemănătoare altora**.

Cazul acesta este **similar celui precedent / cu cel precedent**.

Trebuie să te îmbraci **adecvat anotimpului / cu anotimpul / potrivit anotimpului / cu anotimpul**.

Conform prognozei meteo, mâine plouă. (= **conform cu prognoza**)

a se asemana cu / a se potrivi cu GN-A:

Aceste specii **se aseamănă unele cu altele**.

Culorile astea **nu se potrivesc cu stilul** casei.

apropiat de GN-A: Cazul acesta este **apropiat de cazul** de ieri.

a se apropia de + GN-A: Cazul acesta se **apropie de cel** de ieri.

1.5.5.1.2. În discurs

Prin comparație,.. / Comparând acestea,... / Un caz similar este... / La fel se întâmplă cu... / Tot așa este în cazul... / După cum am arătat,..

În ultimul secol, a fost evidențiată o tendință de încălzire a vremii. **Conform acestor observații**, se prevăd modificări generale în viața planetei.

1.5.5.2. Identitatea

1.5.5.2.1. La nivelul sintagmei, în propoziție

identic cu / la fel cu / echivalent cu + GN-A

identic / echivalent + GN-D: *Soțul meu e **la fel cu** ceilalți bărbați.*

*Cazul acesta este **identic celui** de ieri / **cu cel** de ieri / **echivalent celui** de ieri / **cu cel** de ieri.*

la fel de / tot atât de / tot așa de + adj. / adv. *ca și* + GN-A:

*La munte este **la fel de plăcut / tot atât de plăcut / tot așa de plăcut ca și** la mare.*

1.5.5.2.2. Corelații

așa cum...

Cum ți-am promis, așa voi face.

atât cât...

Fac atât cât pot.

astfel / în așa fel... încât / ca

Fă în așa fel încât / ca să fii mulțumit.

așa de... de / încât

*Am umblat **asa de mult de / încât** mă dor picioarele.*

atât (de)... încât / că / (pentru) ca să: *Am învățat **atât de mult** pentru **ca să devin** profesor.*

*Am cheltuit **atâta, că** nu mi-a rămas nici un ban.*

1.5.5.3. Diferența, opoziția (v. și 2.11. Deosebirea)

1.5.5.3.1. La nivelul sintagmei, în propoziție

în alt fel / altfel / în alt mod / (în mod) diferit

*Eu vreau să fac **în alt fel / altfel / în alt mod / în mod diferit**.*

diferit de + GN-A:

*E o problemă **diferită de** celelalte.*

altfel decât + GN-A:

*Ion Creangă scria **altfel decât** Mihai Eminescu.*

spre deosebire de + GN-A:

***Spre deosebire de** Ion, Radu este mai deștept.*

în loc de + GN-A:

***În loc de** medicină, s-a hotărât să facă sport.*

vb. + *mai (puțin)* + adj. / adv. *decât / ca / în comparație cu* + GN-A:

*Eminescu este **mai greu** de citit **decât** Coșbuc.*

***În comparație cu** Eminescu, Coșbuc este **mai ușor** de citit.*

cel mai / cea mai / cei mai / cele mai + adj. + *dintre / din* + GN-A :

*Bogdan este **cel mai mare din** familie.*

*Ea este **cea mai frumoasă dintre** toate.*

*Ei sunt **cei mai buni** la matematică.*

*Doina și Maria sunt **cele mai frumoase**.*

cel mai + adv. + *dintre / din* + GN-A: *Ea scrie **cel mai frumos**.*

1.5.5.3.2. În frază

altfel de cum + vb:

*S-a întâmplat **altfel de cum** mi-am imaginat.*

diferit de cum + vb:

*E o problemă **diferită de cum** sunt altele.*

altfel decât + vb:

*Totdeauna **face altfel decât** spune.*

vb.₁ + *dar / însă / în schimb / în timp ce / pe când* + vb₂

*Șeful nostru e un bun inginer, **dar / însă / în schimb** are un caracter imposibil.*

***În timp ce / pe când** el lucrează, ceilalți se distrează.*

vb₁ + *în loc să* + vb₂ / *în loc să* + vb.₁ + vb₂: ***În loc să** învețe, pierde vremea.*

1.5.5.3.3. În discurs

Spre deosebire de aceștia,... / Altfel,... / În caz contrar,...

*Munții Bucegi sunt foarte accesibili. **Spre deosebire de** aceștia, Făgărașul este mult mai abrupt.*

*S-a întâmplat ceva grav. **Altfel** nu te căutam.*

*Combustibilul trebuie să ajungă. **În caz contrar**, excursia se amână.*

1.6. MIJLOCUL ȘI INSTRUMENTUL

1.6.1. La nivelul sintagmei (în propoziție)

cu / prin + GN-A:

-**Cu ce scrii?** -**Cu creionul.**

A ajuns director **prin merite personale.**

cu / prin mijloace / metode + adj.: Nu vei reuși **cu aceste metode înapoiate.**

cu ajutorul / pe baza + GN-G: Insectele se combat **cu ajutorul insecticidelor.**

Condamnarea se face **pe baza probelor.**

datorită / mulțumită / grație + GN-D: A pierdut concursul **datorită oboselii.**

Sunt aici **mulțumită** vouă.

A câștigat **grație inteligenței sale.**

1.6.2. În frază

Prin aceste mijloace,.../ Cu ajutorul lui / ei,.../ Datorită acestui fapt,...

A cumpărat o gramatică nouă. **Cu ajutorul ei**, a învățat românește.

1.7. CAUZA ȘI CONSECINȚA (v. și 2.17)

1.7.1. La nivel lexical

a cauza / a provoca / a determina / a contribui la / a duce la / a explica +GN-A:

Neatenția **cauzează** multe accidente.

Și consumul de alcool **provoacă** accidente.

Poluarea apei **determină / explică / contribuie la / duce la** distrugerea faunei și a florei.

a avea consecințe asupra / a avea efecte asupra / a avea urmări asupra / a fi cauza / a fi explicația

+ GN-G: Poluarea **are consecințe asupra** faunei și a florei.

Poluarea **are efecte negative asupra** faunei și a florei.

Poluarea **are urmări grave asupra** faunei și a florei.

Poluarea **este una dintre cauzele** distrugerii naturii.

Poluarea **este una dintre explicațiile** distrugerii naturii.

a face (ca) + GN-N. + vb. Conj.: Poluarea **face ca** natura să sufere.

a fi consecința + GN-G: Accidentele **sunt** de obicei **consecința** abuzului de alcool sau a neatenției.

a se datora + GN-D: Multe accidente **se datorează** neatenției și oboselii.

1.7.2. La nivelul sintagmei, în propoziție

din cauză de / din motiv de + GN-A: Magazinul e închis **din cauză de boală.**

Lipsește **din motiv de boală.**

din cauză / din motiv + adj.:

Accidentul a avut loc **din cauze necunoscute.**

din cauza / pe motivul / în urma + GN-G: Am rămas acasă **din cauza ploii.**

Pe motivul unei vizite inopinate, n-a mai venit.

S-a supărat **în urma** discuției noastre.

drept consecință a / drept / ca urmare a / drept / ca efect al + GN-G:

Drept consecință a poluării, natura este în dezechilibru.

Ca urmare a / Ca efect al secetei, plantele suferă.

datorită / grație / mulțumită + GN-D: **Grație** tratamentului, poate umbla din nou.

Datorită... / **Mulțumită** ajutorului tău, s-a descurcat.

având în vedere / de / din + GN-A:

Având în vedere condițiile atmosferice nefavorabile, zborul se amână.

Mă dor ochii **de (atâta) fum.**

A căzut **din neatenție.**

de + adj. / vb. Part. :

Nu poate mișca **de bolnav** (ce este).

Nu poate veni **de ocupat** ce este.

1.7.3. În frază

din cauză că / pentru că / fiindcă / deoarece / având în vedere (faptul) că / datorită faptului că / pe motiv că + vb₁ + vb₂: Lipsește din cauză că e bolnav.

N-a venit pentru că e bolnav.

N-a venit fiindcă e bolnav.

Deoarece plouă, vom sta acasă.

Având în vedere că plecăm în vacanță, închidem tot.

Datorită faptului că nu s-a tratat, boala s-a agravat.

N-a venit pe motiv că n-are timp.

1.7.4. În discurs

*Din această cauză,... / De aceea,... / Iată de ce... / Pentru aceasta,... / Pe acest motiv,... / Datorită acestui fapt,... : Nu s-a tratat. **Din această cauză / De aceea**, boala i s-a agravat.*

*A făcut o mare descoperire și **pentru aceasta** a primit un premiu.*

*A făcut o mare descoperire. **Iată de ce... / De aceea**, a primit un premiu.*

*Conferința s-a amânat. **Pe acest motiv / Datorită acestui fapt**, reluăm activitatea normală.*

1.8. CONCESIA (v. și 2.17)

1.8.1. La nivelul sintagmei, în propoziție

cu tot / indiferent de + GN-A., (totuși) / (tot) + vb: Cu toată bunăvoința, (tot) n-a reușit.

Indiferent de vreme, plecăm.

(chiar) (și) + prep. + GN :

Chiar și cu somnifere, (tot) nu pot adormi.

Marea ne place (chiar) și fără soare.

1.8.2. În frază

deși / cu toate că / chiar dacă / (și) dacă + vb₁, (totuși) / (tot) + vb₂

*Deși plouă, noi **totuși** plecăm în excursie.*

Cu toate că plouă, noi plecăm în excursie.

Chiar dacă / și dacă plouă, noi plecăm în excursie.

***chiar (și)** + adj., (totuși) / (tot) + vb: **Chiar și** bolnav, **tot** merg la școală.*

***chiar (și)** + vb₁ Ger. / Part., (tot) + vb₂: **Chiar** fiind bolnav, **tot** merg la școală.*

***Chiar** pedepsit, **tot** nu ascultă.*

***și / nici** + vb₁ Ger. / Part., (tot) + vb₂: **Și** bolnav, **tot** merg la școală.*

*Nu mă duc acolo **nici** mort.*

orice / oricine / oricum / oricând / oriunde / oricât / ori de câte ori + vb₁, vb₂

indiferent ce / indiferent cine / indiferent cum / indiferent cât / indiferent de + vb₁, vb₂

Orice / indiferent ce ți-aș spune / , tot nu m-ai crede.

Oricine / indiferent cine ai fi, te rog să fii politicos.

*Oricum / indiferent cum fac, lor **tot** nu le place.*

Oricând / indiferent când vii, ești binevenit.

Vin cu tine oriunde / indiferent unde te duci.

*Oricât / indiferent cât mi-a explicat, eu **tot** n-am înțeles.*

Cheamă-mă ori de câte ori / indiferent de câte ori ai nevoie!

Indiferent ce ți-aș spune, tot nu m-ai crede.

Vino, indiferent cu cine!

E bine indiferent cum faci!

***oricât de** + adj. / adv. + vb₁, vb₂: **Oricât de** bolnav aș fi, vin cu voi.*

*vb₁ Ger. / Part., **totuși** / **tot** vb₂: Mergând cu mașina, **tot** nu ajungi la timp.*

*Pedepsit, el **tot** nu ascultă.*

*Bolnav, el **tot** merge la școală.*

***a putea** + vb₁, **totuși** / **tot** vb₂: Poți să-ți dai cuvântul, eu (**tot**) nu te cred.*

1.8.3. În discurs

Totuși,.../ În orice caz,.../ Oricum,.../ Degeaba,...

*Plouă și e frig. Noi **totuși** mergem în excursie.*

*Nu știu ce se va întâmpla. **În orice caz**, vă dăm un telefon.*

*– Nu știu unde mergem. – **Oricum**, când sosiți, telefonați-ne!*

*– Nu le-am spus nimic. – **Degeaba**, copiii simt.*

1.9. IPOTEZA ȘI CONCLUZIA (condiția și consecința) (v. și 2.17.)

1.9.1. La nivelul sintagmei, în propoziție

*în caz de / în condiții de + GN-A: **În caz de divorț**, casa e a ta.*

***În condiții de umiditate**, apare reumatismul.*

*cu condiția de + vb. Inf.: Mă asociez cu voi, **cu condiția de a primi** 50%.*

*în cazul / cu condiția / în ipoteza + GN-G: V **În cazul divorțului**, bunurile se împart între soți.*

Mă asociez, cu condiția primirii a 50 de procente.

***În ipoteza plecării**, stă cu bagajele pregătite.*

vb₁ Ger. + vb₂:

***Divorțând**, nu vei fi mai fericit!*

(o dată) vb₁ Part., + vb₂:

*O dată **divorțat**, poți începe o viață nouă.*

1.9.2. În frază

dacă / în caz că / în cazul în care / cu condiția să / în ipoteza că + vb₁, vb₂

***Dacă** o iubești, ia-o de nevastă!*

***În caz că** nu vă înțelegeți, divorțați!*

***În cazul în care** nu veniți, telefonați!*

*Du-te unde vrei, **cu condiția să-mi spui unde.***

***În ipoteza că** plecați, anunțați-ne!*

1.9.3. În discurs

Dacă este așa,... / Atunci,.../ În acest caz,.../ În aceste condiții,.../ Deci,.../ Rezultă că,... Așadar,... / În concluzie,... / În consecință,... / Înseamnă că,...

– Noi ne înțelegem perfect.

*– **Dacă este așa, / Atunci,... / În acest caz,...** nu divorțați!*

*Vremea se va îmbunătăți. **În aceste condiții**, vom continua călătoria.*

– Cred că sunt amândoi buni specialiști.

*– **Deci / Așadar**, ne bazăm pe ajutorul lor.*

*Eu n-am putut învăța nimic. **În concluzie, / În consecință,...**nu pot merge la examene.*

– Astă-noapte a nins.

*– **Înseamnă că** florile au înghețat.*

1.9.3.1. Regulile lui *dacă* condițional:

dacă + vb₁ Ind. prez., vb₂ Ind. prez. / Ind. viitor / Imper.:

***Dacă ai bani, cumperi** orice.*

***Dacă ai bani, cumpără** ce vrei!*

*dacă + vb₁ Ind. viitor, vb₂ Ind. prez./Imper./Ind. Viitor: **Dacă vei avea bani, vei putea cumpăra** orice.*

***Dacă o să ai bani, o să poți cumpăra** orice.*

dacă + vb₁ Cond. prez., vb₂ Cond. prez.:

***Dacă ai avea bani, ai putea cumpăra** orice.*

să + vb₁ Conj. prez., vb₂ Cond. prez.:

***Să ai bani, ai putea cumpăra** orice.*

dacă + vb₁ Cond. pf, Cond. pf. / Ind. impf.:

***Dacă ai fi avut bani, ai fi putut / puteai cumpăra** orice.*

dacă + vb₁ Ind. impf., Cond. pf. / Ind. impf.: *Dacă* aveai bani, ai fi putut / puteai cumpăra orice.
să + vb₁ Conj. pf., Cond. pf. / Ind. impf.: *Să fi avut bani, ai fi putut / puteai cumpăra orice.*

1.10. SCOPUL

1.10.1. La nivelul sintagmei, în propoziție

în / cu scop + adj.: Această cercetare e făcută *cu scop practic.*
în scopul / în vederea + GN-G: Se fac pregătiri *în scopul congresului.*
în / cu scopul de + vb. Inf.: Se pregătește *în vederea plecării.*
pentru + GN-A: A dat un anunț la ziar *în scopul de a vinde casa.*
pentru + vb. Inf.: *Pentru prevenirea cariilor, folosiți pasta de dinți Max!*
la + GN-A: *Pentru a preveni cariile, folosiți pasta de dinți Max!*
după + GN-A: Combina se folosește *la recoltatul cerealelor.*
Mergem *după ziare.*
subst. + *de* + vb. Sup.: mașină *de* cusut, mașină *de* gătit, fier *de* călcat

1.10.2. În frază

vb₁ + (*pentru*) *ca să* + vb₂ / (*pentru*) *ca...* *să* vb₂, vb₁
Plantele au nevoie de apă (*pentru*)ca să înflorească.
Pentru ca plantele să înflorească, au nevoie de apă.
Ca să înflorească, plantele au nevoie de apă.
vb₁ + *în așa fel încât să* + vb₂: Vorbește *în așa fel, încât* toți să înțeleagă.
vb₁ + *astfel...ca să...* + vb₂: Vorbește *astfel ca să-l* înțeleagă toți.

1.10.3. În discurs

În acest scop,.../ În vederea acestui lucru,.../ Pentru aceasta,...
Jocurile Olimpice se apropie. *În acest scop / În vederea acestui eveniment / Pentru aceasta, se fac pregătiri intense.*

1.11. RELAȚIA (limitarea sferei de referință) (v. și 2.2)

1.11.1. La nivel lexical (în expresii):

În acest text / În acest capitol, este vorba despre...
Ne vom referi acum la...
Vom lua în considerare...
Vom ține seama de...

1.11.2. La nivelul sintagmei, în propoziție

despre / de / relativ la / în legătură cu / privitor la / privind / în ceea ce privește + GN-A:
Despre tine nu mai știam nimic. *Despre Maria* știi ceva?
De tine nu am mai auzit nimic. *De Ion* ce mai știi?
Relativ la finanțare, nu avem probleme.
Am aflat ceva nou în legătură cu excursia de studii.
Privitor la finanțare / Privind / În ceea ce privește finanțarea, există noi reglementări.
asupra / în privința / din punctul de vedere al + GN-G:
Avem unele nedumeriri asupra / în privința regulilor de joc.
Din punctul de vedere al formelor de relief, România este variată.
din punct de vedere + adj.:
Din punct de vedere geografic, România este foarte frumoasă.

de + vb Sup., vb₂: **De înțeles**, înțeleg mult, dar **de vorbit**, vorbesc puțin.

În propoziție, fără o marcă specială, referința propriu-zisă se exprimă prin **subiect**. La nivelul frazei, prin **propoziția subiectivă**: **Scrisul e greu, vorbitul e mai ușor.** (subiect)

De scris e greu, de vorbit e mai ușor. (subiect)

A scrie e greu, a vorbi e mai ușor. (subiect)

Să scrii e mai greu, să vorbești e mai ușor. (propoziție subiectivă)

Proverb : **Cine se scoală de dimineață departe ajunge.** (propoziție subiectivă)

1.11.3. În discurs

Despre aceasta,.../ În legătură cu aceasta,.../ Privitor la acest fapt,.../ În această privință,.../ Din acest punct de vedere,...

– *Nimeni nu mi-a trimis felicitări pentru succes.*

– *Despre aceasta e mai bine să nu mai vorbim.*

1.12. TIPURI DE PROPOZIȚII (ENUNȚURI) DUPĂ SCOPUL COMUNICĂRII

1.12.1. Propozițiile **declarative** au ca scop transmiterea de informații. Au formă : afirmativă (1.12.1.1) sau negativă (1.12.1.2).

1.12.1.1 Declarativele afirmative se construiesc de obicei cu Indicativul, prezentând o acțiune, o stare ca **reală**: *Dan pleacă / a plecat la ora 9.*

Declarativa construită cu Optativ-Condițional și Prezuntiv exprimă dorința, posibilitatea, dubiul etc.

Aș bea puțină apă. Ar putea obține bursa. O fi înțeles greșit ora.

1.12.1.2 În declarativa negativă, negația **nu, n-** neagă verbul, precedându-l.

Nu răspunde / n-a răspuns / nu va răspunde la scrisoare.

Negația se poate referi la alte componente ale enunțului prin:

pron. neg.: **nimeni, nimic, nici unul**

adj. pron.neg.: **nici (o, un)**

adv.neg. : **niciodată, nicăieri, deloc**

Prezența unui termen negativ presupune negarea verbului.

Nu vine nimeni. Niciodată nu întârzie. Nu-mi place deloc.

În răspunsul negativ, propoziția poate fi substituită de termenul negativ:

(–*Ați fost în Franța?*)

(–*Îți place boxul?*)

– (*N-am fost*) **niciodată.**

– (*Nu-mi place*) **deloc.**

1.12.2. Propoziția interogativă poate fi directă sau indirectă.

1.12.2.1 În interogativa directă, prin care se solicită informații, interogația poate privi :

predicatul: **interogativă totală**

orice altă parte de propoziție: **interogativă parțială**

1.12.2.1.1 Interogativa totală este construită ca declarativa, dar e marcată în utilizarea orală de **intonație**, iar în scris **prin semnul întrebării**.

Răspunsul privește conținutul întregii interogații și constă de obicei din adverbe de afirmație. (**Da**), de negație (**Nu**) și, facultativ, din reluarea unei părți a întrebării. În cazul unei **interogative negative**, afirmația se realizează prin: **Ba da.**

-*Mergi la bibliotecă ?*

-*Te interesează istoria?*

-**Nu** vii cu noi?

- **Da.** / **Nu.**

- **Da.** (*Mă interesează*)

- **Ba da.**

Frecvent, interogativa totală începe cu verbul:

-*Vine cineva?*

-*Sosește autobuzul ?*

Când are ca scop **confirmarea** (sau **infirmarea**) unui enunț afirmativ sau negativ, interogația se realizează prin formula interogativă: **nu-i așa ?**

E frig afară / A făcut multe greșeli/ (Nu)vă place aici, nu-i așa?

Interogația **alternativă** (sau disjunctivă) folosește conjuncția **sau**. Impune interlocutorului un răspuns-decizie (poate indica insistența în obținerea răspunsului sau nerăbdarea vorbitorului):

Rămâi sau pleci? (Rămân)

Plecați azi sau mâine? (Mâine)

(Deci) Vii sau nu?

Te-ai hotărât sau nu ?

Interrogativa totală poate avea o **nuanță dubitativă**, marcată prin formațiuni adverbiale interrogative: **oare, (nu) cumva** sau prin folosirea Prezumptivului și a altor construcții cu valoare de Prezumptiv:

Oare / nu cumva a întârziat ? A întârziat cumva ?

O fi ajuns la timp? Să fi uitat ?

1.12.2.1.2 Interrogativa parțială se referă la orice parte de propoziție. Este marcată gramatical de prezența **cuvintelor interrogative: pronume, adjective pronominale, adverbe**, care ocupă primul loc în enunțul interogativ: **cine, ce, care, cât, unde, când, cum, de ce**.

Interogativele parțiale sunt marcate și de inversiunea subiectului.

Răspunsul poate fi:

Subiect (uman):

- **Cine** pleacă? (*Eu, Dan,...*)

Subiect (non-uman):

- **Ce** este pe masă ? (*O vază. / O agendă.*)

Subiect „selectat”:

- **Care** (coleg / avion...) pleacă ? (*Dan / avionul de Roma*)

C. d. (uman):

- **Pe cine** așteptați? (*Pe Dan / profesor...*)

C.d. (non-uman):

- **Ce** are Dan în mână? (*Un pahar / un ghid...*)

C.c de loc:

- **Unde** e Universitatea ? (*La stânga; aproape...*)

C.c. de timp

- **Când / La ce** oră sosește trenul? (*Imediat / la ora patru...*)

C.c. de mod:

- **Cum** vă simțiți? (*Bine / nu prea bine...*)

C.c. de cauză; subord.de cauză: - **De ce** nu pleacă ?

(*Din cauza unei răceli / Pentru că e răcit...*) etc.

1.12.2.2 Interrogativa indirectă reproduce o întrebare, sub forma unei subordonate care depinde de un termen regent cu sens de informare.

(Nu) se știe dacă Dan a obținut bursa. (Inter. dir. – A obținut bursa?)

Am întrebat cine / când / unde pleacă? (Inter. dir. – Cine pleacă?)

Obs. Prin **Interrogativa retorică** (totală sau parțială) nu se solicită informații.

Conținutul formei interogative este o afirmație evidentă:

Cine nu vrea o mașină nouă ? (= Toți vor)

Vedeți că a venit? (= A venit.)

1.12.3. Propoziția imperativă exprimă un ordin, un îndemn, o rugămintă, o interdicție. E construită de obicei cu **Imperativul** (pers.2 sg., pl.), cu **Vocativul**, însoțite frecvent de adresarea politicoasă: **te rog, vă rog**:

Intrați (vă rog), domnule / domnilor!

Băiete, salută când intri !

Te rog , Dane, ajută-mă!

Pentru **pers. 1 și 3** se folosește **Conjunctivul**:

Să fîm atenți la numărul autobuzului !

Să nu vină dacă e răcit!

Construcții cu valoare de Imperativ :

eliptice:

Vă rog sarea! O clipă, te rog!

Nu vă supărați, pașaportul!

Atenție! În picioare!

impers.:

Se interzice staționarea!

Fumatul interzis!

cu **Inf.**

A se feri de lumină !

A se păstra la rece!

Pot avea **valoare imperativă** enunțuri cu formă **interrogativă** (constituind acte de vorbire indirectă):

Poți să mă ajuți ?

Vrei să închizi fereastra?

1.12.4. Propoziția exclamativă exprimă stări afective. În scris, este marcată de semnul exclamării. Se realizează prin:

• **construcții exclamative** : *Ce* (cu valoare adv. sau adj.), *așa (de)*, *atât (de)*, schimbarea topicii (determinantul înaintea termenului regent) pentru punerea în evidență:

Ce frumos / bine...vorbește Dan!

Ce multe lucruri știe!

Așa (de) / atât de cald s-a făcut!

• **interjecții, elipse** (cu schimbarea topicii):

Vai de mine!

O, ai venit!

Frumoasă zi!

Interesantă idee!

1.12.5. Funcții ale tipurilor de propoziții (enunțuri)

1.12.5.1 Propoziții declarative afirmative

1.12.5.1.1. Reprezintă diverse **funcții de comunicare**:

- o informare: Citesc ziarul dimineața.
- aserțiuni negative: *Nu* vorbesc engleza.
- capacitatea (abilitatea): *E capabil să rezolve problema.*
- acte mentale: *Mă gândesc la voi.*
- memoria: *Nu-mi amintesc* cuvântul.
- explicații: *Vă explic* cum se ajunge.
- justificări: N-am putut veni, am fost bolnav.
- probabilitatea: *Probabil* ajunge mâine.
- necesitatea: *Trebuie să aștept.*
- certitudinea: *Va veni fără îndoială.*

1.12.5.1.2. Exprimă **atitudini și sentimente**:

- dorința, voința: *Doresc* o cafea.
- plăcerea, fericirea, satisfacția: *Îmi place să* ascult muzică. *Sunt fericit / mulțumit că* am reușit.
- neplăcerea, nefericirea: *Nu-mi place* filmul ăsta. *Sunt nefericit / trist.*
- simpatia, admirația: *Am o (deosebită) simpatie / admirație pentru* ea.
- preferința: *Prefer să* merg la mare.
- interesul, dezinteresul: *(Nu) mă interesează* istoria.
- recunoștința: *Sunt recunoscător pentru* ajutor / contribuție.
- surpriza : *Sunt surprins de* reacția ta.
- speranța: *Sper în* reușita planului.
- teama: *Mi-e frică / teamă de câini.*
- regretul, deziluzia: *E păcat să* pierdem timpul.
- intenția: *Am de gând să* plec în Italia.
- credința, convingerea: *Cred că/Sunt convins că* șomajul va scădea la anul.

1.12.5.1.3. Influențarea acțiunii

- a da instrucțiuni: *Se verifică* aparatul, *se introduce în priză...*
- a da sfaturi: *Vă sfătuiesc să* luați umbrela.
- a face oferte: *Vă ofer* locul meu.
- a ajuta: *Vă pot ajuta.*
- a exprima obligația, interdicția: *E obligatoriu* controlul medical.
Intrarea nu e permisă / e permisă numai între orele 8-12.
- a promite: *(Promit) Îți cumpăr* o mașină.
- a reclama: *Am ceva de reclamat. Robinetul e defect.*
- a exprima gradul de pregătire: *Totul este pus la punct.*
- a exprima decizia: *Am hotărât: plec* mâine.

1.12.5.2. Propoziții interogative

- a cere permisiunea (Inter. totale): *Îmi permiteți să fumez?*
- a cere informații asupra unui fapt (Inter. totale; parțiale; indirecte):
Călătoriți la București? Când începe conferința?
Vreau să știu la ce oră vine acasă.
- a verifica un fapt, o informație (Inter. de confirmare): *Aici e gara, nu-i așa?*
- a cere informații asupra capacității: *Știi / ești capabil / poți să rezolvi?*
- a cere informații asupra actelor: *Înțelegi cum trebuie să faci?*
- a cere explicații (Inter. parțială): *De ce a plecat? Cum s-a întâmplat?*
- a cere clarificări: *Ce vrei să spui? Ce înseamnă ...?*
- a cere informații asupra atitudinilor și sentimentelor (Inter. totale, parțiale, de confirmare): *Te simți bine aici? Ce muzică vă place? E frumos aici, nu-i așa?*
Ce să fac? Unde să merg în vacanță?
- a cere sfaturi: *Cine mă ajută?*
- a cere ajutor, sprijin: *Ce părere ai despre film?*
- a cere opinia: *Ai spus că pleci?*
- a cere confirmarea înțelegerii: *Crezi că mă interesează?*
- a exprima indiferența (Inter. retorică): *E posibil? Se poate așa ceva?*
- a exprima indignarea (Inter. retorică): *Chiar? Serios?*
- a exprima interesul: *(Nu) putem lua masa împreună? De ce să nu luăm autobuzul?*
- a sugera acțiuni (Inter. retorică): *(N-)aveți poftă de o înghețată?*
- a face oferte: *Vaccinul e obligatoriu?*
- a se informa asupra obligativității: *Vreți să veniți cu noi?*
- a se informa asupra intenției: *Ești hotărât să pleci?*
- a se informa asupra deciziei: *Acceptați să luați masa cu mine?*
- a invita:

1.12.5.3. Propoziții imperative

- a cere scuze: *Scuzați-mă / Iertați-mă!*
- a încuraja: *Nu-ți fie frică! Fii liniștit!*
- a da ordine, indicații: *Vorbiți! Liniște!*
- a sugera acțiuni: *Să mergem la munte!*
- a cere ajutor: *Ajutați-mă!*
- a cere cuiva să facă ceva: *Închideți fereastra!*
- a amenința, a avertiza: *Ai grijă! Fiți atenți!*
- a interzice: *Nu parcați aici!*
- exortații: *Hai! Încearcă !*

1.12.5.4. Propoziții exclamative

- a face urări (excl. eliptice): *La mulți ani! Drum bun!*
- plăcerea, fericirea: *Ce mult îmi place! Ce bucurosi sunt!*
- satisfacția, entuziasmul: *Bravo! Excelent! Extraordinar! Minunat!*
- admirația: *Ce om! Ce inteligență!*
- interesul: *Ce interesant! Nu vorbi!*
- surpriza, perplexitatea : *Ce surpriză! Incredibil!*
- neplăcerea, nefericirea, deziluzia: *Ce neplăcut! Ce trist! Ce păcat!*
- teama: *Ce spaimă!*
- iritarea: *La naiba!*
- nerăbdarea: *Gata! Termină!*

2. STRUCTURI DISCURSIV-TEXTUALE

- 2.1. Enunțuri existențiale
- 2.2. Referirea
- 2.3. Definiția
- 2.4. Descrierea
- 2.5. Reformularea: precizarea, rectificarea
- 2.6. Exemplificarea
- 2.7. Enumerarea
- 2.8. Excepția
- 2.9. Clasificarea (Tipologizarea)
- 2.10. Similitudinea
- 2.11. Deosebirea, contrarierea și contrazicerea
- 2.12. Scoaterea în relief
- 2.13. Presupunerea, ipoteza
- 2.14. Deducția
- 2.15. Istoricul, povestirea (nararea)
- 2.16. Discurs direct > Discurs indirect
- 2.17. Argumentarea
- 2.18. Rezumarea
- 2.19. Prescurtări editoriale: *ex.*, *id.*, *ibid.*, *cf.*, *v.*,...

2.1. Enunțuri existențiale

<i>Există...</i>	<i>Există</i> multe legende geografice care explică unele denumiri sau caracteristici ale reliefului. Pentru vinuri și alte băuturi <i>există</i> liste speciale. În afara închisorilor mixte, <i>au existat</i> unele rezerve exclusiv femeilor.
<i>Este/sunt...</i>	<i>Este</i> o legendă care explică originea numelui acestui loc. În afara închisorilor mixte, <i>au fost</i> unele rezerve exclusiv femeilor. <i>Sunt</i> oamenii minunați pe care i-am întâlnit de-a lungul anilor acolo.
<i>Avem/Aveți...</i>	În această regiune <i>avem</i> multe confesiuni. În țara dumneavoastră <i>aveți</i> multe confesiuni religioase?

2.2. Referirea (v. și 1.11.)

Subiectul despre care vorbim, tema discursului, se introduce prin expresii ca:

La nivel global, textual	
<i>Tema/Subiectul</i> acestui text <i>este...</i> <i>a avea drept/ca temă</i> <i>a trata tema/subiectul/problema...</i>	<i>Tema/Subiectul</i> acestui forum <i>este</i> șomajul. Acest document <i>are drept temă</i> șomajul în UE. <i>Vom trata</i> în cele ce urmează <i>problema</i> șomajului.
<i>a fi vorba despre...</i> <i>a (se) vorbi despre...</i> <i>a discuta despre...</i> <i>a se referi la...</i> <i>a trata o problemă...</i> <i>a relata/a spune (ceva) despre...</i>	În acest text <i>este vorba/se vorbește despre</i> șomaj. <i>Vom vorbi</i> în această conferință <i>despre</i> șomaj. La ședință <i>s-a discutat despre</i> șomaj. Acest capitol <i>se referă la</i> șomajul tinerilor. Acest articol <i>tratează problema</i> tehnologiilor în școală. Trebuie să vă <i>relatez</i> amintirea unei vizite pe care am făcut-o

<i>a observa...</i> <i>a se opri la...</i> <i>a întreba/a pune o întrebare despre...</i>	şefului infirmeriei, deţinut politic. <i>Vom observa</i> în cele ce urmează un singur aspect. <i>Ne vom opri</i> în cele ce urmează <i>la</i> un singur aspect. Doresc să vă <i>pun o întrebare despre/referitor la</i> şomaj.
La nivelul propoziţiei/ frazei	
<i>referitor la/relativ la...</i> <i>în (ceea) ce priveşte/privitor la...</i> <i>în legătură cu/în raport cu...</i> <i>legat de/raportat la...</i>	<i>Referitor la</i> şomaj, trebuie să menţionăm că... <i>În (ceea) ce priveşte</i> şomajul, trebuie să spunem că.... Ce ştiţi <i>în legătură cu</i> şomajul în Uniunea Europeană? Nu avem date noi <i>legate de</i> şomaj.
<i>în cadrul...</i> <i>în domeniul...</i> <i>în problema...</i>	<i>În cadrul/În domeniul/În problema</i> protecţiei mediului s-au făcut câteva progrese. Nu s-a făcut niciun progres <i>în domeniul</i> protecţiei mediului.
<i>Cu ...</i>	<i>Cu</i> şomajul, e altă problemă. (text) Asta este <i>cu</i> şomajul.

Continuitatea tematică (anafora)

La nivel textual	
<i>El/Ea/Ei/Elle...</i> <i>Acest.../această.../Aceşti.../Aceste...</i> <i>Acesta/Aceasta/Aceştia/Acestea....</i>	Rostul acesta chibzuit şi l-au păstrat satele săseşti până astăzi. <i>Ele</i> n-au crescut întâmplător, cu entuziasm stângaci, din peisaj, precum cele româneşti ; <i>ele</i> au fost aduse parcă în acest peisaj ardelean, gata de aiurea. Fiecare brigadă era condusă de un brigadier, care era unul dintre cei mai feroce criminali. <i>Acest</i> brigadier nu era niciodată lipsit de o coadă de lopată.

Schimbarea subiectului/a temeii

La nivel global, textual	
<i>a trece la alt subiect</i> <i>a vedea...</i> <i>a lua...</i>	<i>Trecem acum la alt subiect/altă temă.</i> <i>Să vedem</i> acum o altă problemă: ce meserii preferă tinerii. <i>Să luăm</i> acum altă problemă...
La nivelul propoziţiei/ frazei	
<i>Cât despre...</i> <i>În cazul + subst. G.</i>	Pare probabil că atunci când ţăranii simpli, superstiţioşi, l-au văzut pe Vlad-tatăl purtând stindardul cu simbolul ordinului dragonului, l-au interpretat ca un semn al diavolului. <i>Cât despre</i> fiu, ştim că a avut două porecle: i s-a spus Vlad Ţepeş, ceea ce înseamnă „cel care trage în ţeapă”, şi Dracula, un diminutiv însemnând „fiul dragonului” sau „fiul dracului”. <i>În cazul</i> traficului aerian, proiectele de reducere a emisiilor de carbon privesc folosirea biocombustibililor sau a hidrogenului lichid.
<i>De + vb participiu...</i>	<i>De vorbit</i> în limba engleză ştiu, dar <i>de scris</i> e mai greu. <i>De căutat</i> am căutat explicaţii, dar n-am găsit.
<i>..., iar...</i> <i>..., dar...</i>	În România, majoritatea românilor sunt <i>ortodocşi, iar</i> maghiarii sunt catolici sau reformaţi. Industria funcţionează destul de bine, <i>dar</i> agricultura nu.

Cunoştinţele comune pe care se bazează discursul

La nivel global, textual	
<i>După cum se ştie...,</i>	<i>După cum se ştie</i> , înainte de a fi o cale de transport fluvial, canalul a fost conceput să fie mormânt.
La nivel frazei	
<i>Se ştie că...</i>	<i>Se ştie că</i> , înainte de a fi o cale de transport fluvial, canalul a fost conceput să fie mormânt.

Punctul de vedere

La nivel mondial, toți cei implicați știu cum *ar arăta* un acord care să preîntâmpine o catastrofă. Din punct de vedere tehnologic, ar trebui ca în următorul deceniu să construim 400 000 de turbine eoliene, să subvenționăm panourile solare pentru acoperișuri, să folosim biocombustibili, precum etanolul.

2.3. Definiția

Pentru a defini un obiect sau un concept, în limba română se folosesc următoarele expresii:

<i>X este/constituie/reprezintă Y</i> <i>X este constituit din Y</i>	O breaslă <i>este</i> o corporație. O breaslă <i>e constituită</i> dintr-o asociație de meșteșugari.
<i>X se definește ca Y</i> <i>Definim/putem defini X ca (fiind) Y</i>	Breasla <i>se definește ca</i> o asociație de meșteșugari de aceeași branșă, creată pentru apărarea intereselor comune. <i>Putem defini</i> breasla <i>ca</i> o organizație închisă a meșterilor.
<i>Prin X înțelegem/se înțelege Y</i>	<i>Prin</i> breaslă <i>înțelegem</i> o asociație de meșteșugari din evul mediu.
<i>Y se numește/poartă numele de X</i>	O asociație de meșteșugari <i>se numea</i> breaslă.
<i>Sub numele de X se înțelege/se desemnează Y</i> <i>Lui Y i se mai spune X.</i>	<i>Sub numele de</i> breaslă <i>se înțelege</i> azi orice comunitate profesională. Unei asociații profesionale <i>i se poate spune</i> breaslă.
<i>Y, W și Z formează X</i>	Croitorii, pietrarii și negustorii <i>formau</i> bresle.
<i>X constă în Y</i>	O breaslă <i>consta</i> într-o asociație de meșteșugari.
<i>Sensul lui X este Y</i> <i>O accepțiune a lui X este Y.</i>	<i>Sensul termenului</i> „breaslă” <i>este</i> azi acela de asociație profesională. <i>O accepțiune</i> lărgită a cuvântului „breaslă” <i>e aceea de grup profesional.</i>
Definirea implicită prin explicație/apoziție	Vărul domnitorului Rareș, <i>mitropolitul Grigorie Roșca</i> , a realizat marea sa ctitorie: <i>pictura</i> exterioară de la Voroneț.

Definiția de dicționar

BREÁSLĂ, *bresle*, s.f. **1.** (În societatea medievală) Asociație de meșteșugari de aceeași branșă, creată pentru apărarea intereselor comune; organizație închisă a meșterilor. **2.** Nume dat organizațiilor profesionale formate din muncitori și patroni; corporație. **3.** Meserie; *p. ext.* profesiune. **4.** (Înv.) Trupă de soldați recrutată din breslași (**1**) și din diferite categorii ale burgheziei. – Din sl. **bratŕstvo**. (<http://dexonline.ro>)

Definiția în text

Breasla *era*, în societatea medievală, o asociație de meșteșugari de aceeași branșă, creată pentru apărarea intereselor comune. *Prin* breaslă *se mai înțelege* o organizație închisă a meșterilor sau o corporație. Astăzi, breaslă *se spune* oricărei profesiuni, de ex. breasla jurnaliștilor. *O accepțiune învechită* a termenului de „breaslă” *este* aceea de trupă de soldați recrutată din breslași și din diferite categorii ale burgheziei.

Definiția imaginară

Gîndul e *înțeles* ca obiect.

Morfologia ar fi o adevărată gramatică a culturii (*privite*) ca arhetip al vieții istorice.

Filozofia culturii *vede* istoria, de astă dată reală, *drept* un arhipelag.

Eugenio d'Ors *definește* barocul *drept* „vocația” pentru teatral, luxos, contorsionat, emfatic.

2.4. Descrierea

Un obiect, o persoană, un popor, un peisaj, o regiune, o epocă se descriu prin **părțile** lor componente și prin **caracteristicile** lor. Expresii utilizate în limba română sunt:

X este + adj./expresie	Formă: rotund, oval, pătrat, dreptunghiular, sferic, cubic, turtit, bombat, gras, slab, ...	Maria <i>este</i> înaltă, brunetă și <i>are</i> ochii căprui.
X are/posedă/este prevăzut cu/a fi înzestrat cu... = X, cu... X nu are/este lipsit de...	Dimensiuni: lung, larg, îngust, înalt, uriaș, mare, mijlociu, mic, minuscul, întins, ...	Jocul de oină <i>este</i> foarte vechi. Mingea de rugby nu <i>are</i> formă rotundă, ci ovală.
X are formă/ dimensiuni/ culoare/ temperament/ proprietăți... + adj./expr.	Culoare: alb/negru, roșu, roz, albastru, galben, verde, maro, gri, mov, bej, portocaliu, brunet, castaniu/șaten, blond, roșcat...	Casa noastră <i>este</i> funcțională, <i>are</i> două etaje, trei dormitoare mijlocii și un salon mare.
X este de formă/ dimensiuni/ culoare + adj./expr.	Aspect: frumos, drăguț, urât, elegant, simplu, complicat, practic, ...	Banca <i>are</i> filiale în toată țara. = E o bancă <i>cu</i> filiale în toată țara.
Forma/ dimensiunile/ culoarea + subst. G este/sunt + adj./expr.	Gust: dulce, sărat, amar, acru, piperat, ...	Dealurile din această zonă <i>sunt lipsite de</i> vegetație/ <i>nu au</i> vegetație.
X este compus din.../ prezintă...	Vârstă: tânăr, bătrân, între două vârste, vechi, nou, ...	<i>Forma</i> Munților Carpați <i>este</i> de arc.
X a devenit / s-a făcut/ + adj./expr. = vb de transformare	Temperament: vesel, trist, timid, curajos, bun, rău, comic, calm, (ne)liniștit, matur, ...	Mierea <i>este</i> foarte dulce și <i>are proprietăți</i> benefice.
X este ca un/o... = X seamănă cu...	Aptitudini: inteligent, rapid, eficient,...	Casele tradiționale românești <i>nu aveau</i> dimensiuni mari și <i>erau</i> de lemn.
X conține.../ are în compoziție... în cantitate de...	Stări fizice: sănătos, bolnav, ud, transpirat, uscat, solid, moale, distrus, interesat, cald, călduț, rece, lichid, solid,	Muzeul <i>este compus din</i> două săli. Bolnavul <i>prezintă</i> simptome grave. Băieții <i>devin maturi/ se maturizează</i> mai târziu decât fetele.
La X se observă / se vede/ se remarcă/ s-a(u) înregistrat/ găsim...	Funcții: a avea drept scop/funcție, a fi destinat + subst. D	Clima <i>se încălzește</i> treptat. Grădina noastră <i>nu e</i> îngrijită de un an și <i>a devenit ca</i> o junglă.
X este situat/ se află/ se găsește în/la...	Transformări de stare: a se rotunji, a se turti, a se îngrășa, a slăbi, a se lungi, a se mări, a se micșora, a crește, a scădea, a se complica, a îmbătrâni, a se înveseli, a se maturiza, a se înroși, a se usca, a se înnora...	Mierea <i>conține</i> enzime, fermenți, antioxidanți, minerale – calciu, magneziu, fosfor, fier, cupru, mangan, zinc, siliciu, sodiu –, precum și vitaminele grupului B și vitamina C – <i>în cantități mici</i> .
X se caracterizează prin/ formează...		<i>La</i> acest pacient <i>se observă</i> o ameliorare a stării de sănătate.
	România <i>este situată</i> în Europa, la nord de Bulgaria, la sud de Ucraina și la est de Ungaria.	
	Clima României <i>se caracterizează prin</i> temperaturi ridicate vara și temperaturi scăzute iarna.	
	Casele <i>formează</i> grupuri simetrice, <i>ca</i> țărani când se duc la nuntă.	

Descrierea obiectelor (părțile și caracteristicile acestora)

Stema României

Stema României (adoptată în 10 septembrie 1992) *constă* într-un vultur sau o acvilă, pe un scut, *având* aripile deschise; în cioc ține o cruce, iar în gheare o spadă și un sceptru. Între aripile protectoare *se află* un scut împărțit în *cinci părți cuprinzând* stemele celor 5 regiuni istorice :

Stema Țării Românești: vultur sau acvilă cu capul conturnat, *având* în cioc o cruce, la dreapta un soare, la stânga o lună crai-nou.

Stema Olteniei: În 1872, pe emblema Principatelor Unite a fost introdus, separat, în afara vulturului Munteniei și a bourului moldovenesc, și simbolul Olteniei. Din 1921, acesta a căpătat forma de azi: în cartierul al treilea, pe fond roșu, un leu ieșind dintr-un pod (podul de la Drobeta).

Stema Moldovei este capul de bour căruia îi sunt asociate o stea, o lună crai-nou și o roză.

Stema Transilvaniei reprezintă un scut împărțit în două câmpuri: în câmpul superior era o jumătate de acvilă, cu zborul desfăcut, ieșind din linia de demarcație, iar în câmpul inferior, turnuri de cetate, ultimele amintind de vechiul nume al Transilvaniei, Siebenbürgen („Șapte cetăți”), nume atestat din anul 1296. Stema Transilvaniei este atestată din secolul al XVI-lea.

Banatul, Crișana și Maramureșul nu au avut steme, dar în 23 iunie 1921, a fost stabilit ca stema Olteniei să fie atribuită și Banatului, iar stema Transilvaniei să fie atribuită și Crișanei și Maramureșului.

Stema Dobrogei: doi delfini afrontați, pe fond de azur, *dispuși* cu capul în jos.

(După Wikipedia)

Paragraful descriptiv

Oameni

Colegul bun...

... e discret, amabil, zâmbitor, sincer, deschis, harnic, săritor, te ajută când ai nevoie, nu te bârfește, ajută firma să progreseze.

Colegul rău...

... e cicălit, urâcios, nu zâmbește niciodată, e leneș, închis, necooperant, te frânează în ceea ce faci, te bârfește, pune firma în situații dificile.

Șeful

Șeful e, și el, bun sau rău. Poate fi sobru, galant, calm. Sau, dimpotrivă, zgomotos, nepolitic și nervos tot timpul.

Istorie (portret în trecut)

Vlad Țepeș a fost de mai multe ori domnitor al Țării Românești și a rămas cunoscut ca un conducător de temut al luptelor împotriva numeroaselor invazii ale turcilor. *Renumit prin* cruzime, Vlad trăgea în țepă nu numai dușmanii turci, dar, în țară, pe toți oamenii leneși, mincinoși sau hoți.

Istorie (muzee)

Format dintr-un Muzeu – situat în fosta închisoare politică din Sighet – și un Centru internațional de studii asupra comunismului – cu sediul în București – Memorialul are ca scop reconstituirea și păstrarea memoriei unor popoare, în particular a celui român, cărora timp de jumătate de secol li s-a indus în conștiință o istorie falsă.

Etnologie

Casele românești sunt mai liber așezate laolaltă, ele se izolează prin grădini, au pridvoare împrejur și ferestruici așa de joase că poți vedea totul înăuntru, casele formează grupuri simetrice – ca țărani când se duc în dezordine la o înmormântare sau la o nuntă : comuna românească e o colectivitate instinctivă de oameni deschiși, iubitori de pitorescul vieții.

Filosofie

În „Căldură mare”, care este o sursă a anamorfozei logice, sursa absurdului de tip ionescian este [...] logică și constă într-o amețitoare succesiune de omonimii; acestea, prin înlănțuirea lor, formează polisilogisme, adică un lanț de silogisme în care concluzia fiecărui raționament devine punctul de plecare, premisa raționamentului următor: spre deosebire de polisilogismele clasice intrate în atenția logicii clasice, polisilogismele lui Caragiale – ca și acelea ale lui Ionescu – sînt invalide, adică sofisticate, întrucît se întemeiază pe omonimii. [...] (Marta Petreu, *Filosofia lui Caragiale*, București, Albatros, 2003: 60-62)

Alimentatie

Acest magazin *se numește* „Coșul Verde” și *este situat* pe strada Sextil Pușcariu nr. 1-3. În noul magazin *se găsesc* în principal roadele agricultorilor eco din Sibiu (reuniți în Cooperativa BioCoop) și produse din Ungaria sau din Marea Britanie, în cazul cosmeticelor.

Statistică

România *are un avantaj* esențial față de țările UE, și anume o pondere mult mai mare a terenului agricol în suprafața țării. (...) În perioada premergătoare integrării României în UE, *se observă* o diferență substanțială de producții medii la hectar. Astfel, la cereale, zahăr și rapiță, randamentele *reprezintă* mai puțin de 30% față de cele din UE. O situație mai bună *se înregistrează* în cazul florii soarelui, unde randamentul *este* de peste 60%. (...) De asemenea, situații mai bune *se înregistrează* la lapte și la vin.

2.5. Reformularea: precizarea, rectificarea

La nivel global/textual	
(text) <i>Putem reformula toate acestea astfel:...</i> (text) <i>De fapt, ...</i>	Hora cu noduri este cântecul de unul singur și se cântă pe deal, la cătănie, la nuntă sau în șezători. (...) <i>De fapt</i> , hora cu noduri <i>nu este tocmai</i> o categorie specială, un gen, <i>ci, mai degrabă</i> , o manieră de interpretare a doinei obținută printr-o tehnică vocală guturală.
La nivelul prop./frazei	
..., <i>cu alte cuvinte</i> ,... ..., <i>altfel spus</i> ,... ..., <i>adică</i>, <i>numit și</i>, <i>anume</i> ...	Morfologia culturii, <i>adică</i> reflexul morfologiei gramaticale, cu formele ei variate pentru logos, arată limpede cum pot trece culturile prin toate ipostazele gândului. Vom găsi astfel, în cultura europeană: un ceas când primează substantivul, <i>în speță</i> Evul Mediu; un altul al adjectivului, Renașterea; un ceas când primează adverbul, <i>anume</i> ceasul Reformei, al Contrareformei și cel al secolului clasic francez; un ceas al pronumelui ca „eu”; unul al conjuncției, <i>adică</i> al relațiilor, al legăturilor exterioare („și”, „sau”, „dacă” ... „atunci”).
..., <i>deci</i> ...	Rostul arestărilor din acea perioadă nu era acela de a condamna la un anumit număr de ani, <i>deci</i> a scoate din circuitul civic, cetățenesc, niște oameni indezirabili, <i>ci</i> era acela de a extermina.
apozitie	Vărul domnitorului Rareș, <i>mitropolitul Grigorie Roșca</i> , a realizat marea sa ctitorie: <i>pictura</i> exterioară de la Voroneț.
<i>nu tocmai, ci, mai degrabă, ...</i>	Hora cu noduri <i>nu este tocmai</i> o categorie specială, un gen, <i>ci, mai degrabă</i> , o manieră de interpretare a doinei obținută printr-o tehnică vocală guturală.

2.6. Exemplificarea

La nivel global/textual	
(text) <i>Un exemplu ar putea fi...</i> (text) <i>Printre aceștia/ acestea se numără...</i> (text) <i>Cel/cea/cei/cele mai important, ă, i, e este/sunt:...</i> (text) <i>Am putea da/ menționa drept exemplu...</i> (text) <i>Astfel, ...</i> (text) <i>Spre exemplu:...</i>	Unele produse recunoscute provin din zona Moldovei. <i>Câteva exemple ar fi/Printre acestea se numără/Cele mai importante sunt:</i> „jambonul de Bucovina”, laptele sau brânza de Dorna și altele. Sunt multe locuri pitorești în România. <i>Am putea da/menționa drept exemplu</i> Cheile Bicazului. Avem însă monumente neștiute datorite tuturor neamurilor trăind pe acest pământ. [...] <i>Astfel</i> , dacă s-ar aduna cele vreo două sute de biserici cu clopotnițe câte sunt risipite în Ardeal, între Cluj, Sibiu și Brașov, am avea o Bologna uriașă, o gigantică țară de turnuri.

..., de exemplu/de pildă...	Mulți autori importanți au avut rol de liant între culturi, prin trilingvismul lor și traducerea dintr-o literatură în alta, <i>de pildă</i> pentru propulsarea culturii Banatului interbelic.
..., cum este/sunt/ar fi... ..., precum/ca... ..., ca de exemplu... ..., printre care...	Magazinul <i>Apicola</i> comercializează produse provenind de la albine <i>cum ar fi</i> : miere, faguri, lăptișor de matcă, propolis. Au fost expuse diferite figurine din ceară de albine, <i>precum</i> ursul berlinez, flori, personaje de poveste. Lista oficială cuprinde 78 de produse, <i>printre care</i> „brânza de Moeciu”, „salamul de Sibiu” și „plăcinta dobrogeană”.

2.7. Enumerarea (v. și 1.1.)

La nivel global, textual	
(text) <i>De asemenea</i> , ... (text) <i>În plus</i> ,... (text) <i>Pe lângă aceasta/acestea</i> ... (text) <i>Pe deasupra</i> ,... (text) <i>La acestea adăugăm</i> ... (text) <i>În același timp</i> ,...	Am crescut în Sibiu, într-o familie de dascăli care m-au învățat să îndrăgesc cultura, am urmat cele mai bune școli din oraș și am învățat de copil germana, engleza și franceza, care m-au ajutat mult pe unde am umblat. <i>De asemenea/În plus/În același timp/Pe lângă aceasta/La acestea adaugă că</i> , esențială a fost educația mea matematică din România.
..., după cum urmează:... <i>În primul rând</i> (text). <i>În al doilea rând</i> (text). <i>În al treilea și ultimul rând</i> , (text). <i>Întâi</i> (text), <i>apoi</i> (text), <i>în fine</i> , (text).	Sub numele de pesticide se desemnează mai multe produse chimice, <i>după cum urmează: în primul rând/întâi insecticidele, în al doilea rând/apoi ierbicidele și în al treilea și ultimul rând/în fine</i> , fungicidele.
La nivelul propoziției/frazei	
<i>și... și</i> <i>dar/însă și</i> <i>și apoi</i> <i>și</i> ...	<i>Și</i> vorbesc <i>și</i> scriu bine în limba română. Vorbesc bine franceza și engleza, <i>dar și</i> româna. Vorbes foarte bine franceza și engleza, <i>apoi</i> româna. Vorbesc bine franceza și engleza. <i>Dar/Însă</i> vorbesc bine <i>și</i> româna.
<i>nici... nici... nu + vb</i> ... <i>nic nui... (și) nici nu</i> ...	<i>Nu</i> vorbesc bine <i>nici</i> engleza <i>nici</i> franceza. <i>Nici nu</i> vorbesc (<i>și</i>) <i>nici nu</i> scriu bine în limba română.
<i>pe lângă (faptul că)</i> ... , (<i>mai/încă și</i> ... <i>în plus (față) de</i> ..., (<i>mai și</i> ... <i>în afară de (faptul că)</i> ..., (<i>mai și</i> ... <i>alături de</i> ..., <i>și</i> ...	<i>Pe lângă</i> franceză, vorbesc <i>și</i> engleza. <i>În plus (față) de</i> o diplomă în informatică, <i>mai am (și)</i> o diplomă în economie. <i>Alături de</i> cadrul legislativ, statele, prin autoritățile lor competente, trebuie să asigure <i>și</i> o informație corectă despre mediu.
<i>atât</i> ..., <i>cât și</i> ...	Dunărea, al doilea mare fluviu al Europei după Volga, <i>atât</i> ca lungime (2.857 km) <i>cât și</i> ca debit (aproximativ 5.600 m ³ /sec la intrarea în România), reprezintă o adevărată axă a Europei Centrale, pe care o leagă de Marea Neagră.
<i>nu numai/doar</i> ..., <i>dar/ci (și)</i> ...	Au loc competiții voioase <i>nu doar</i> între bunii gospodari, <i>ci</i> mai ales între gospodarii diferitelor etnii.
<i>pe de o parte</i> ..., <i>pe de altă parte</i> ...	<i>Pe de o parte</i> , asistăm la o îmbogățire și diversificare lingvistică fără precedent, <i>pe de altă parte</i> , asistăm, din păcate la o sărăcire a limbii...
..., <i>precum și</i> ...	Convenția privind cooperarea pentru protecția și utilizarea durabilă a fluviului Dunărea oferă cadrul legal de coope-

	rare pentru asigurarea protecției apei și resurselor ecologice, <i>precum și</i> pentru utilizarea lor durabilă în Bazinul Dunării.
<i>etcetera = etc. și altele = ș.a. și așa mai departe = ș.a.m.d.</i>	Este nevoie ca informația referitoare la diferite elemente de mediu (apă, aer, sol, animale sălbatice, resurse naturale <i>etc.</i>) să fie difuzată într-o formă convenabilă.

2.8. Excepția (v. și 1.2.)

La nivel global, textual	
(text) <i>O excepție est/o reprezintă...</i> (text) <i>Excepție face...</i> (text) <i>Nu fac(e) parte din această categorie...</i>	Totul s-a desfășurat în bune condiții. <i>O excepție a reprezentat-o</i> , totuși, nevenirea la timp a materialelor documentare.
La nivelul propoziției/frazei	
..., <i>cu excepția...</i> ..., <i>exceptând...</i> <i>În afară de/Exceptând...</i>	Totul s-a desfășurat în bune condiții, <i>cu excepția</i> nevenirii la timp a materialelor documentare. <i>Exceptând</i> nevenirea la timp a materialelor documentare, totul s-a desfășurat în bune condiții.

2.9. Clasificarea (Tipologizarea)

<i>X se clasifică/se împart în...</i> <i>Putem clasifica X în: ...</i>	Contractele referitoare la transferul de bunuri <i>se clasifică în</i> : contract de vânzare-cumpărare, contract de schimb, contract de întreținere și, în fine, donația.
<i>Există mai multe clase/categorii de X:...</i>	<i>Există mai multe categorii</i> de contracte referitoare la bunuri: contract de vânzare-cumpărare, contract de schimb, contract de întreținere și donația.
<i>După criteriul..., se disting/distingem...</i> <i>După (criteriul)..., se deosebesc/deosebim...</i> <i>Clasificarea... se bazează pe/pornește de la...</i>	<i>După criteriul</i> grupelor sangvine, <i>distingem/ se disting</i> temperamente armonice, melancolice, ritmice și complexe. Medicul francez Bernard Montain a elaborat o nouă tipologie fiziologică a temperamentelor (T), <i>bazată pe/pornind de la</i> grupele sangvine.
<i>În funcție de ..., X se clasifică în...</i>	<i>În funcție de</i> grupele sangvine, temperamentele <i>se clasifică în/se împart în</i> : armonice, melancolice, ritmice și complexe.
<i>Potrivit/Conform + G, X se clasifică în...</i>	<i>Potrivit/Conform</i> grupelor sangvine, temperamentele <i>se clasifică în/se împart în</i> : armonice, melancolice, ritmice și complexe.

Exemplu:

TIPOLOGIILE FIZIOLOGICE SI PSIHOFIZIOLOGICE

1. Cea mai cunoscută tipologie fundamentată fiziologic se leagă de I.P. Pavlov. *În clasificarea sa*, Pavlov *pornește de la*:

-**principiul nevrismului** – cf. căruia rolul principal în reglarea raporturilor organismului cu mediul extern și a funcționării organelor interne, inclusiv a sistemului endocrin, îl joacă creierul;

-teza de bază a neuropsihologiei și psihologiei științifice – **psihicul este funcție a creierului**.

Studiind tipul de activitate nervoasă superioară *după 3 proprietăți* (forța, echilibrul, mobilitatea) aparținând proceselor nervoase fundamentale (excitația și inhibiția), Pavlov a stabilit existența a 4 tipuri de activitate nervoasă superioară:

tipul puternic-echilibrat-mobil (caracterizat prin valori ridicate ale tuturor celor 3 însușiri);
tipul puternic-echilibrat-inert (caracterizat prin valori ridicate ale forței și echilibrului și prin valori scăzute ale mobilității);
tipul puternic-neequilibrat-excitabil (valori ridicate ale forței, valori scăzute ale echilibrului, cu predominarea excitației asupra inhibiției)
tipul slab (valori scăzute ale forței și insuficiența individualizare a mobilității și echilibrului: sensibilitate emoțională crescută, emotivitate, tensiune prelungită, rezistență scăzută la stres și frustrație).

2. Clasificarea potrivit grupelor sanguine

Medicul francez **Bernard Montain** (1992) a elaborat o nouă tipologie fiziologică a temperamentelor (T), bazată pe grupele sanguine. Clasificarea pune în corespondență fiecare grupă sangvină cu un tip temperamental distinct. Astfel:

-**grupele sanguine A** îi corespunde **T armonic** (căutarea permanentă a armoniei cu anturajul lor, neputându-se dezvolta și realiza decât în aceste condiții);
 -**grupele sanguine O – T melancolic** (se află totdeauna în „consonanță” cu mediul extern, adaptativi);
 -**grupele sanguine B – T ritmic** (slab sensibili la mediu, trăind în ritmul propriu, independenți de variațiile ambianței);
 -**grupele sanguine AB – T complex** (dificultăți în găsirea unui echilibru satisfăcător, reunește trăsăturile celorlalte 3 T).

3. Clasificarea bazată pe asimetria funcțională a emisferelor cerebrale

Ned Herman (1976), pornind de la cercetările lui Mac Lean și W. Sperry, a pus la punct o clasificare a T luând drept criteriu gradul de folosire în rezolvarea diferitelor genuri de sarcini a celor 2 emisfere. Au fost identificate 4 tipuri cerebrale funcționale, cărora le corespund tablouri temperamentale distincte:

tipul cortical stâng (C.S.): organizat, logic, determinat, stabil, conservator;
tipul cortical drept (C.D.): ingenios, intuitiv, emoțional, creativ, instabil, deschis;
tipul limbic stâng (L.S.): sigur pe sine, rezistent la frustrații, activ;
tipul limbic drept (L.D.): serviabil, amabil, comunicativ, afectuos.

2.10. Similitudinea (v. și 1.5.5.)

La nivel global, textual	
<i>Similitudinile sunt/constau în: ...</i> (text) <i>La fel,</i> (text) <i>De asemenea...</i>	<i>Similitudinile</i> dintre variantele arhaice de oină și baseball-ul american sunt copleșitoare: mingea era servită pentru bătaie (<i>halita</i>) de către un adversar, numit halitor, echivalentul pitcher-ului, servirea eronată în mod repetat era, de asemenea, penalizată; exista un echivalent direct al postului de <i>chetcher</i> , denumit ajutor de halitor.
La nivel frazei	
<i>X este la fel cu...</i> <i>X este ca...</i>	Mireasa Măriei Sale e cu păr galben <i>ca</i> aurul, cu ochii <i>ca</i> mura câmpului, cu dinții <i>ca</i> mărgăritarele, cu buzele roșii <i>ca</i> cireșele, cu trup <i>ca</i> o leoaică.

2.11. Deosebirea, contrarierea și contrazicerea (v. și 1.5.5.3.)

La nivel global, textual	
<i>Deosebirea/Diferența este/constă în...</i> (text) <i>În schimb,...</i>	<i>Deosebirea</i> dintre refugiile oinei arhaice și bazele din baseball era doar de poziționare – la oină, în linie, iar la baseball în formă de pătrat. În ceea ce privește zona de practicare a oinei, ea acoperea aproape toate comunitățile românești. <i>În schimb</i> , oina lipsește cu desăvârșire din ansamblul jocurilor practicate în

	Imperiul bizantin, din manifestările tradițional populare și din vocabularul slavilor, bulgarilor și al maghiarilor.
La nivelul propoziției/frazei	
..., <i>însă</i> ...	Există și ipoteza că ar fi un joc războinic, cu momente de atac și apărare, <i>însă</i> multe din expresiile folosite în joc amintesc de ocupația păstoritului.
<i>nu</i> ..., <i>ci/dar</i> ...	Rostul arestărilor din acea perioadă <i>nu</i> era acela de a condamna la un anumit număr de ani, <i>ci</i> era acela de a extermina.
<i>în loc de</i> ...	<i>În loc de</i> vin, beau apă.
<i>în loc să</i> ...	<i>În loc să</i> doarmă, se joacă.
La nivel dialogal	
<i>nu, ba nu, ba (da)</i>	<i>D.</i> : Amice, ești... idiot! <i>F.</i> : <i>Ba nu</i> , domnule.
<i>da(r)</i> ...	<i>D.</i> : Zici că nu-i acasă. <i>F.</i> : <i>Ba-i</i> acasă, domnule.
<i>apoi/apăi/păi</i>	<i>D.</i> : Apoi, nu ziseși c-a plecat? <i>F.</i> : <i>Nu</i> , domnule, n-a plecat.
<i>de unde știi...?</i>	<i>D.</i> : Atunci e acasă. <i>F.</i> : <i>Ba nu, da'</i> n-a plecat la țară, a ieșit așa.

2.12. Scoaterea în relief

<i>unul/una dintre</i>, <i>în special</i>, <i>mai ales</i> ...	Nu departe de orașul Gura Humorului, pe valea unui afluent al Moldovei, a fost ridicată, acum mai bine de cinci veacuri, <i>una dintre</i> cele mai frumoase mănăstiri moldovenești. Devenită atât de cunoscută datorită coloristicii sale, <i>în special</i> a nuanței de albastru, mănăstirea este principalul punct de atracție al zonei.
<i>X este (cel/cea) care</i> ...	Sinaia <i>este</i> stațiunea <i>care</i> atrage cei mai mulți turiști.

2.13. Presupunerea, ipoteza (v. și 1.9.)

La nivel global, textual	
<i>Poate.</i> <i>E posibil.</i> <i>Probabil.</i> (text), <i>să zicem</i> , (text)	La început a fost numele, <i>poate</i> . Se știe că Dracula a fost decapitat – <i>poate</i> chiar în timpul bătăliei, <i>poate</i> de turci, când au ajuns la locul cu pricina. Spre a da consistență ideală, adică pînă la un punct formală, unor asemenea învîrtejiri istorice [...], oamenii au închipuit, <i>probabil întotdeauna</i> , dar mai ales în timpurile moderne de la Thomas Mann încoace, tot felul de utopii.
La nivelul propoziției/frazei	
<i>Se poate să</i> ... <i>E posibil să</i> ... <i>Pare probabil că</i> ... <i>Trebuie să fi</i> ... <i>S-ar putea spune (că)</i> ... <i>Cred că</i> ...	<i>Pare probabil că</i> atunci când țărani simpli, superstițioși, l-au văzut pe Vlad-tatăl purtând stindardul cu simbolul dragonului, l-au interpretat ca un semn că acesta se însoțise cu diavolul. Cu siguranță, Stoker <i>trebuie să fi descoperit</i> tipăriturile germane publicate în 1491, care conțineau poveștile de groază despre Dracula. Culturile – <i>s-ar putea spune</i> – se ivesc în vârtejul comunităților. <i>Ar putea exista</i> ispita de a înfățișa o morfologie a culturilor pe temeul analizei adîncite a felurilor utopii. Dintr-un capitol începător de gramatică, morfologia <i>ar putea deveni</i> o adevărată <i>gramatică a culturii</i> privite ca arhetip al vieții istorice.
Modul condițional	

2.14. Deducția (v. și 2.17)

La nivel global, textual/dialogal	
<i>Deci</i>	<i>F.: Nu, domnule, n-a plecat.</i>
<i>Atunci</i>	<i>D.: Atunci/Deci e acasă.</i>
<i>Asta înseamnă că...</i>	<i>F.: Domnul a luat cheia la dumnealui când a plecat.</i>
<i>Care va să zică</i>	<i>D.: Care va să zică, a plecat?</i>
La nivelul propoziției/frazei	
<i>Dacă..., atunci...</i>	<i>Dacă e lumină la ferestre înseamnă că sunt acasă.</i>

2.15. Istoricul, povestirea (nararea)

Povestirea, legenda	Părțile povestirii, forme gramaticale
<p align="center">Legenda Muntelui Retezat</p> <p>În Țara Hațegului <i>se încuibaseră niște uriași.</i></p> <p><i>Căpetenia lor împărți, înainte de moarte, țara la cei doi copii ai lui, un fecior și o fată. Ca să vadă fiecare mai bine cât e de mare partea din moștenire, se urcară pe câte un munte; feciorul pe muntele lui – Retezatul de azi, avea atunci alt nume –, iar fata pe vârful Rusca, la apus de Retezat.</i></p> <p><i>Când și-a aruncat fata uriașului ochii spre partea de țară a fratelui său, aceasta i s-a părut mult mai frumoasă decât a ei, care era plină de stânci și nu avea atâtea păduri și poieni frumoase. O prinse o pizmă și o mânie mare și luând un fier de plug, îl aruncă spre fratele ei, care era pe celălalt vârf. Fierul nu nimeri pe frate, dar reteză vârful muntelui, care rămase retezat.</i></p> <p><i>După această întâmplare, muntele își luă numele de Retezat.</i></p>	<p>Titlul</p> <p>Cadru povestirii (Incipit): <i>subst. art nehot., vb mai mult ca perfect, imperfect, participiu</i></p> <p>Intriga: <i>subst. art hot., vb perfect simplu, perfect compus</i></p> <p>Întâmplările: <i>vb perfect simplu, perfect compus, adverbe de timp</i></p> <p>Deznodământ: <i>adverbe/prepoziții de timp, vb perfect simplu, perfect compus, prezent</i></p>

Legenda Lăcrămioarei

Legenda spune că trăiau odinioară, în mijlocul unui castel din basme doi copii de rege: un băiat și o fată. La naștere, cei doi copii primiseră de la zâna lor cea bună cele mai minunate daruri: frumusețe, înțelepciune, cuminenție. Cei doi copii crescuseră împreună și își petreceau majoritatea timpului împreună, jucându-se în grădinile castelului, grădini pline de flori.

Din păcate, atunci când copiii au împlinit 10 ani, o boală nemiloasă a cuprins ținutul în care locuiau și întregul lor regat a fost cuprins de jale. Printre cei atinși de boala aceasta nemiloasă s-a numărat și fata regelui, care devine din ce în ce mai slabă și pâna la urmă moare.

Băiatul regelui, care ținea foarte mult la sora lui de care era nedespărțit, a început atunci să plângă și nu s-a mai putut opri. Atunci lacrimile sale s-au transformat în niște flori albe, miciute, care s-au așternut peste toate văile și grădinile unde se jucau până atunci cei doi prinți. Prințul a fugit de la castel și s-a ascuns în lume, pentru a nu fi văzut de ceilalți că își plânge sora. Florile născute din lacrimile sale au căpătat numele de lăcrămioare.

(http://casasigradina.ele.ro/Lacramioara-legenda-si-simbol_-a3910.html)

Istoricul Castelului Peleş

Sedus de frumusețile peisajului montan din jurul stațiunii, primul rege al României, Carol I de Hohenzollern, a decis să-și construiască acolo o reședință de vară. Construit între 1875-1883 în stilul Renașterii germane, castelul a fost extins între 1896 și 1914 și decorat în stil gotic. [...] Din 1953 funcționează ca muzeu, iar în ultima vreme au reintrat în posesia familiei regale a României.

(După Roumanie, *guide touristique*, Ed Libri, 2006: 41)

2.16. Discurs direct > Discurs indirect

Verbe de comunicare

- a spune că.../ a zice că.../ a povesti că.../ a relata că.../ a explica că...
- a întreba dacă/ ce/ cine/ unde/ cum/ de ce...
- a vrea să știe dacă/ ce/ cine/ unde/ cum/ de ce...
- a răspunde că...
- a cere să.../ a solicita să.../ a ruga să...
- a propune să...

Pronume

- eu, tu > el, ea; noi, voi > ei, ele
- dumneata, dumneavoastră > dumnealui, dumneaei, dumnealor

Adverbe de timp și de loc

- azi > în acea zi, în ziua aceea, în aceeași zi
- ieri > cu o zi înainte, înainte cu o zi, în ajun; alaltăieri > cu două zile înainte, cu două zile în urmă
- mâine > a doua zi, în ziua următoare; poimâine > peste două zile
- aici > acolo, în locul acela

2.17. Argumentarea (v. și 2.14)

a. POWERCARD BCR este avantajos pentru că:

- Este cardul tău de cumpărături.
 - Îl ai oricând la îndemână pentru cumpărături zilnice sau pentru situații neprevăzute.
 - Te ajută să îți ții fondurile disponibile sub control.
 - Este un credit aprobat o singură dată pe care îl folosești de oricâte ori ai nevoie.
- Deci, merită să-l ai!

Teza	POWERCARD BCR este avantajos
Argumentele	<i>pentru că:</i> - Este cardul tău de cumpărături. - Îl ai oricând la îndemână pentru cumpărături zilnice sau pentru situații neprevăzute. - Te ajută să îți ții fondurile disponibile sub control. - Este un credit aprobat o singură dată pe care îl folosești de oricâte ori ai nevoie.
Concluzia	<i>Deci, merită să-l ai!</i>

b. Astăzi, se spune despre Gerovital că e un produs „îmbătrânit”... *Și totuși*, produsele cosmetice par să aibă o tinerețe prelungită. O dovedește întrebarea frecvent puse de străinii ajunși în România: „De unde se poate cumpăra cremă Gerovital”?

Teza [implicită]	[Gerovitalul este un produs foarte căutat.]
Contraargument	[Dar] Astăzi, se spune despre Gerovital că e un produs „îmbătrânit”
Concluzie posibilă	Gerovitalul nu mai este un produs foarte căutat.
Concluzie contrară	<i>Și totuși</i> , produsele cosmetice par să aibă o tinerețe prelungită.
Argument	<i>O dovedește</i> întrebarea frecvent puse de străinii ajunși în România: „De unde se poate cumpăra cremă Gerovital”?

c. Tinerețea, în sine, rămâne pentru mine o enigmă; *căci* ea are întotdeauna dreptate, *și totuși* este întotdeauna mediocră, plată.

d. Hotelul acesta e bine plasat și ieftin, *dec*i vom rezerva o cameră aici.

Premise	Hotelul acesta e bine plasat și ieftin
Concluzia	<i>dec</i> i vom rezerva o cameră aici.

v. Cauza și consecința (1.7.), Concesia (1.8.), Ipoteza și concluzia (1.9).

2.18. Rezumarea

La nivel global, textual

(text) *În rezumat, putem spune că...*

(text) *Pe scurt,...*

2.19. Abrevieri în texte științific, administrative etc.

ex.	= de exemplu
id.	= <i>idem</i> , „același”, se folosește pentru a trimite la o lucrare citată imediat înainte.
ibid./ib.	= <i>ibidem</i> , „în același loc”, se folosește pentru a trimite la o sursă citată imediat înainte și la aceeași pagină.
cf	= <i>confer</i> , „vezi”, „compară cu”, se folosește ca trimitere la o altă lucrare/sursă unde există informații similare.
v.	= vezi, indică o trimitere la o sursă bibliografică sau la imagini în text.